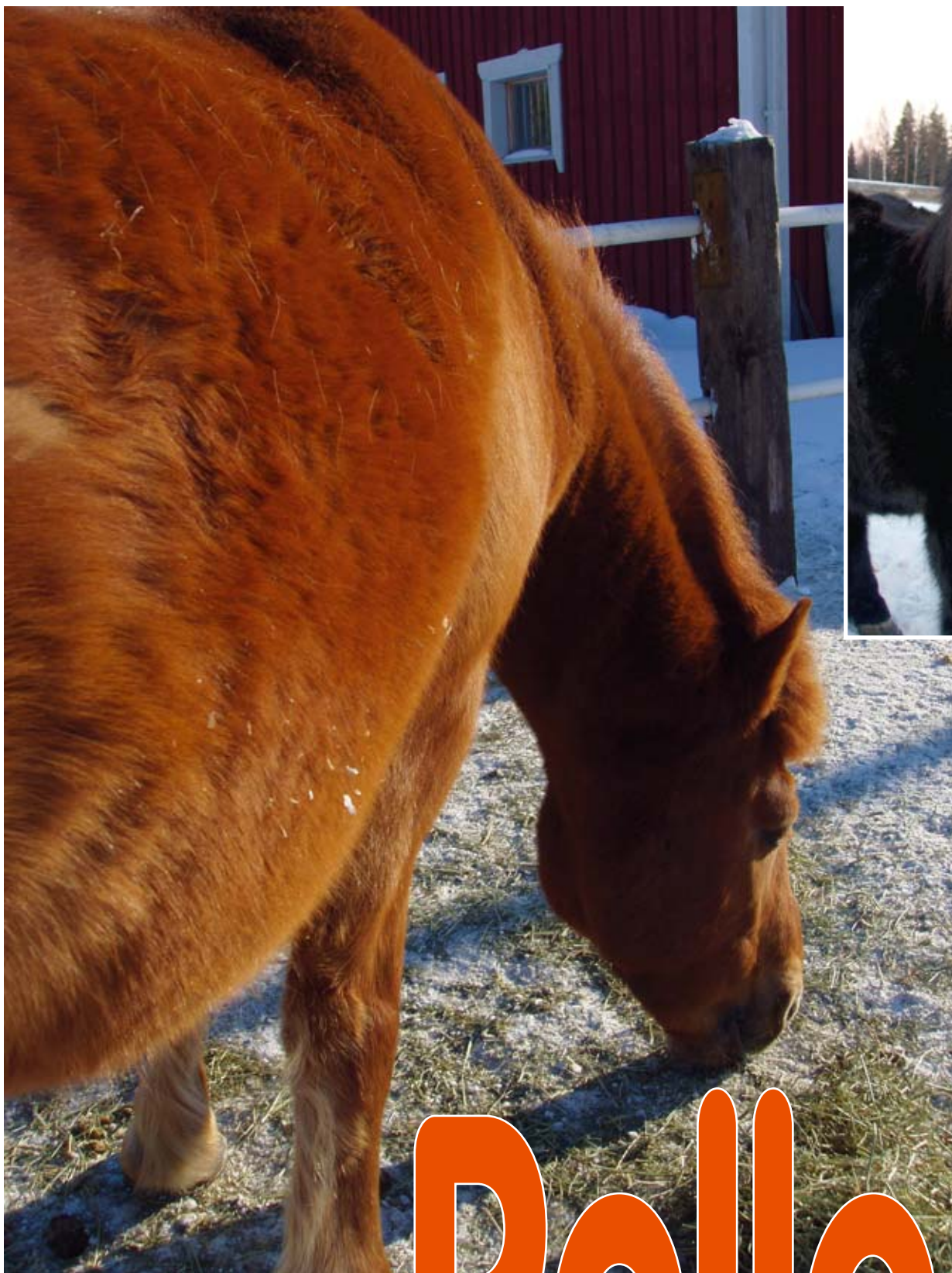


Ylipaino on hevoselle riski, joka on syytä tiedostaa.



Painon-**Poikke** vartijoihin



Teija Mäkisen 20-vuotias Wili-herra lihoi omistajansa mukaan jo pelkäänsä nähdessään ruokaa.

Jos ei ylipaino ole terveellistä ihmiselle, ei se ole sitä hevosellekaan. Etenkin monilla alkukantaisilla roduilla on taipumus lihoa helposti. Hevosen terveellinen laihduttaminen vaatii omistajalta vähän vaivannäköä ja paljon kärsivällisyyttä.

TEKSTI JA KUVAT:
KATI VALJUS

Lihavalle hevoselle tai ponille usein naureskellaan, eikä ylipainoa ymmärretä riskitekijäksi. Ylipainosta aiheutuu kuitenkin esimerkiksi turhaa räsytystä jänteille ja nivelille, ja kaviokuumeen riski kasvaa ylipainon myötä merkittävästi. Riskeihin on siis syytä suhtautua vakavasti.

Hevosen ruuan määrä tulisi aina suhteuttaa sen energiankulutukseen. Usein on kuitenkin niin, että vaikka hevonen syö kohtuullisesti ja liikkuu normaalisti, se lihoo silti. On myös tilanteita, jolloin hevonen esimerkiksi jalkavamman takia on kävelylevossa.

– Laihdutuskuurilla olevalle hevoselle tulisi syöttää vain täysipainoista ravintoa: turhaa, sulamatonta kuitua olisi vältettävä, täsmentää hevosten ruokintaraamatun, Ruokinnalla tuloksiin -kirjan kirjoittaja Anneli Lillkvist. Esimerkiksi oljen syöttämistä laihduttavalle hevoselle kannattaa Lillkvistin mukaan harkita tarkkaan.

– Olki on hyvä vaihtoehto hevoselle, jonka pitää saada tekemistä. Se on kuitenkin turhaa mahantäytettä, joka suurentaa vatsalaukkua.

Lillkvistin neuvo on antaa ylipainoiselle hevoselle hyvää heinää kohtuudella.

– Minimimäärä vuorokaudessa on kilo kuivaheinää sataa elopainokiloa kohti.

Säilöheinää pitää luonnollisesti antaa enemmän, riippuen rehun kosteuspitoisuudesta.

Hyvä laihdutusrehu ovat myös porkkanat. Porkkana sisältää paljon rasvaliukoisen A-vitamiinin esiastetta karoteenia, ja moni pohtii, voiko hevonen saada liasta porkkanamäärästä yliannostuksen.

– Ainoastaan synteettisesti valmistetuista purkkivitamiineista voi saada yliannostuksen. Enimmäismäärä porkkanoita on siis se, minkä kukkaro kestää, Lillkvist huomauttaa.

Ruoka-aikaan kotosalla

Petäjävetisen Teija Mäkisen Wili muistuttaa ulkomuodoltaan Thelwell-ponia. Jo kunnioitettavaan 20 vuoden ikään ehtinyt russin ja shettiksen risteytys on määrättömän ahne ja perso ruualle – ja tämän lisäksi todella tehokas rehunkäyttäjät. Poni on ollut Teijalla yksivuotiaasta varsasta lähtien, ja nuorempana se laidunsi kesät itsensä korkuisessa heinikossa pysyen silti sopusuhtaisena. Iän myötä ylipainoa on kuitenkin alkanut kertyä, kuten ihmisillekin usein käy.

Wilin pyöreästä ulkomuodosta on aina vitsailtu. ”Lentävän lihapullan” naurettiin olleen ruoka-aikaan kotona, ja sen ahneus oli pelkäänsä huvittavaa siihen saakka, kun suurin haitta lihavuudesta oli satulan luistaminen ratsastaessa liian eteen.

– Toissakesänä Wili sitten sairastui kaviokuumeeseen ja ymmärsin, että tästä alkaa olla huumori kaukana. Klinikalla käskivät vähentää ruokaa

ja ihmettelin jo tuolloin, että mistä ihmisestä oikein vähennän. Alkoi kova dieetti tukeva-aitaisessa hiekkatarhassa. Kun ponin päästi pihaan syömään vihreää, sen leuat kävivät kuin ruohonleikkuri. Sama juttu myös joka kevät, kun totutellaan vihreälle: Wilin päätä eivät ihan pienet tytöt saa silloin ylös kiskottua, Teija kuvailee.

Teija sanoo syöttävänsä ponille ruokaa vain nimeksi, mutta siitä huolimatta sitä on miltei mahdotonta saada laihtumaan. Suurin osa tallin kolmikymmenpäisestä, lähinnä issikoista koostuvasta laumasta viettää yötkin pihatossa, mutta Wili on otettava yöksi talliin, jotta sen syömistä pystyttäisiin edes hiukan kontrolloimaan.

– Pihatossa Wili syö oljet, jos kokee jääneensä liian vähälle ruualle. Kesällä se vastaavasti juoksee vaikka lauta-aidan läpi päästäkseen syömään. Tarvittaessa välipalaksi kelpaavat tallin seinätkin, Teija huokaa.

Ponin pienen koon vuoksi liikutusta on vaikea järjestää silloin, kun maaseututallilla on pienten tuntilaisten suhteen hiljaisempaa, ja isossa laumassa yhden ponin ruoka-annosta on vaikea säännöstellä.

Ylipaino yhteydessä myös muihin ongelmiin

Muutamaa kuukautta ennen haastattelua Teija siirsi tallinsa hevoset vaapaalle pyöröpaaliruokinnalle.

– Kuvittelin, että Wilikin ensiäheuden ohi mentyä jättäisi syömisen vähemmälle, mutta ei: poni aloitti syömisen aamulla tallista päästyään ja jatkoi sitä keskeytyksettä iltaan saakka, ihan kuin ei olisi ruokaa ennen nähnytään. Parissa viikossa se lihoi taas palloksi, ja se oli pakko siirtää takaisin säännöstelleylle ruualle. Siinä missä muut ponit nukkuvat ja leikkivätkin välillä, Wili vain syö, syö ja syö, jos vain ruokaa on tarjolla.

Vaikka lihominen kävi nopeasti, ei laihtumista ole kuukaudessa juuri nähtävissä.

Wilin ongelmana ovat ylipainon lisäksi olleet myös iän myötä oireilemaan alkaneet keuhkot ja hakautuvat kintereet. Molempien oireilu on Teijan mukaan suoraan verrannollinen ponin elopainoon.

– Kun poni on hoikassa kunnossa ja jaksaa liikkua, se ei yski eivätkä kintereet välttämättä oireile ollenkaan. Tuhdimmassa kunnossa vaivoja alkaa tulla ja poni vaikuttaa heti paljon vanhemmalta kuin hoikassa kunnossa ollessaan.

Teija harmittelee, että ajatukset ponien sopusuhtaisuudesta ovat niin vääristyneet.

– Ajatellaan, että poni näyttää ponilta vain ollessaan ylipainoinen. Hoikkaa ponia pidetään laihana. Tämä on harmillista, sillä on tietysti selvää, että viisikymmentä tai sata kiloa kevyempänä poni jaksaa paljon paremmin ja on kaikin puolin terveempi kuin ylipainoisena. •